

Než sluší poukázat i na další vadu, jež, třebaže stěžovatelem nebyla uplatňována, nemůže býti vzhledem k officiosní povaze trestního řízení pominuta. Z porovnání opisu rozsudku obžalovanému doručeného a jeho obhájcem předloženého s prvopisem rozsudku vyplývá, že se tento opis s prvopisem nekryje, nýbrž se od něho ne nepodstatně odchyluje. Kdežto v prvopisu rozsudku zní druhý odstavec důvodů: »Toto jednání obžalovaného zakládá po stránce objektivní a subjektivní skutkovou podstatu zločinu podvodu....«, zní v opisu: »Toto jednání obžalovaného zakládá po stránce objektivní skutkovou podstatu zločinu podvodu....«. A právě v tomto bodě zmateční stížnost vytýká rozsudku, že »nalézací soud zjišťuje sice, že jednání obžalovaného zakládá po stránce objektivní skutkovou podstatu zločinu podvodu, o stránce subjektivní se však vůbec nezmiňuje, ač toho v souzeném případě zajisté bylo nevyhnutelně zapotřebí«. Nařizuje-li § 269 tr. ř., by obžalovanému k vyhlášení rozsudku se nedostavivšímu byl rozsudek doručen v opisu a činí-li v takovém případě § 284 tr. ř. v prvním odstavci počátek lhůty k opovědi zmateční stížnosti závislým na tomto doručení, má tím nepochybně na mysli doručení správného a úplného opisu rozsudku. Bude na sborovém soudu první stolice, by učinil usnesení, zda vzhledem k povaze vady opisu nenastává s hlediska předpisů §§ 269, 284 tr. ř. potřeba, by doručení správného opisu, od něhož by pak lhůta k opovězení opravných prostředků pro obžalovaného počala běžeti, znovu bylo předsevzato. V případě tom by ovšem odpadla potřeba dalšího postupu podle § 364 tr. ř. a stala by se i dohlédací stížnost, obžalovaným současně se stížností podle § 2, odst. druhý nov. k tr. ř. z roku 1877/78 podaná, bezpředmětnou.

Čís. 3384.

Obžalovaný, který již jednou za trestního řízení projevil souhlas ve smyslu § 252 čís. 4 tr. ř. se čtením protokolu nebo posudku, je tímto projevem i nadále vázán (není mu volno souhlas se čtením protokolu o výslechu svědka, spoluobviněného nebo znaleckého posudku odvolati).

Posudek není vadným podle §§ 125, 126 tr. ř. proto, že znalci překročili hranice úkolu jim vytčeného.

Porušení předpisu § 319 tr. ř. je zmatkem čís. 6 § 344 tr. ř. jen tehdy, nedal-li porotní soud porotcům dodatkovou otázku přes to, že k tomu byl povinen; jedním ze zákonných předpokladů jest, by se onen stav, ona skutečnost, jichž tvrzení ve smyslu § 319 tr. ř. přichází v úvahu, hodily právě pod onen právní pojem, o němž má býti dotyčná otázka dána.

Neodolatelné donucení (stav nouze) ve smyslu § 2 g) tr. zák. přichází v úvahu jen tehdy, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného bezprostředně hrozícího nebezpečí, které bylo jedinou pohnutkou spáchání činu a jemuž nebylo lze uniknouti jinak než právě spácháním trestného činu, neměl-li pachatel právní povinnost snášeti hrozící škodu, a není-li hodnota obětovaného statku nepoměrně vyšší než hodnota statku, o jehož záchranu pachateli jde.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1929, Zm I 713/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku krajského jako porotního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 12. listopadu 1928, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem vraždy prosté podle §§ 134, 135 čís. 4 tr. zák., přestupkem podvodu podle §§ 197, 461 tr. zák. a přestupkem podle § 320 písm. e) tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti podle čís. 5 a 6 § 344 tr. ř. K vývodům, jimiž je ve zmateční stížnosti doličován onen důvod zmatku, jest připomenouti, že podle jednacího protokolu, o jehož opravu nebo doplnění obžalovanou zakročeno nebylo a jenž tudíž podle §§ 271, 342 tr. ř. jest výhradně směrodatným dokladem toho, co se sběhlo při hlavním přelíčení, obhájce navrhoval jen, by z důvodů § 252 tr. ř. nebyl čten lékařský nález a posudek o duševním stavu obžalované, poněvadž prý posudek odporuje ustanovení § 134 tr. ř. Vycházet z tohoto záznamu na jevo především, že se obhájce domáhal sice návrhem toho, by nebyl čten ani nález soudních znalců lékařů z řízení přípravného, ani jejich posudek, že však, odůvodňuje návrh, poukázal výslovně jen na vadnost posudku. Jeho odpor proti čtení nálezu musil zůstat ztroskotati již proto, že znalecké nálezy jsou v druhém odstavci § 252 tr. ř. uvedeny mezi listinami, jež při hlavním přelíčení čteny býti musí s výjimkou jediného případu, vzdaly-li se jich čtení obě strany. K tomu nedošlo v souzeném případě, v němž zástupce veřejné obžaloby, navrhnuv zamítnutí obhájce návrhu, takto zároveň nepřímou projevil, že trvá i na dále na návrhu obžalovacího spisu, by byl při hlavním přelíčení přečten jak nález tak posudek znalecký. Zmateční stížnost se sice zmiňuje rovněž o zamítnutí obhájce návrhu v příčině nálezu i posudku, její podrobné vývody dovolují však bezpečně souditi, že důvod zmatku podle čís. 5 § 344 tr. ř. uplatňuje jen, pokud byl porotním soudem zamítnut návrh, aby nebyl čten znalecký posudek. Dále je však ze záznamu v jednacím protokole zjevné, že obhájce nenavrhl zároveň, by soudní znalci byli ke hlavnímu přelíčení předvoláni osobně, takže soud neměl vůbec příčiny o něčem se usnášeti. Nelze však důvodně říci, že by zamítnutím obhájce návrhu byl založen důvod zmatku podle čís. 5 § 344 tr. ř., uplatňovaný v tom směru zmateční stížností z důvodů jednak formálních, jednak věcných. V prvním směru zmateční stížnost zdůrazňuje, že obžalovaná nejen neprojevila výslovně souhlas se čtením znaleckého posudku, nýbrž že se naopak proti němu oním návrhem obhájce ohradila. V protokolu o doručení obžalovacího spisu obžalovaná je však uvedeno výslovně, že obžalovaná, které byla obžaloba nejen přečtena, nýbrž že jí byl dodán i průklep obžalovacího spisu, svoluje, by byly protokoly, iak jest navrženo v obžalobě, tedy i nález a posudek (při hlavním přelíčení) přečteny. Proti jeho čtení neohradila se obžalovaná ani v pozdějším přechodném období řízení, nýbrž stalo se tak návrhem obhájcovým teprve při hlavním přelíčení. Za tohoto stavu věcí, zjevného vesměs ze spisů, zavdává řečená námitka podnět k řešení jedině

otázky, zda obžalovaný, který již jednou za trestního řízení projevil souhlas ve smyslu § 252 č. 4 tr. ř. s pouhým čtením protokolu (posudku), je tímto svým projevem i nadále vázán, pokud se týče k řešení otázky, zda jest obžalovanému volno tento souhlas vůbec neb aspoň za určitých předpokladů dodatečně odvolati. Zrušovací soud řeší ji zásadně a v podstatě důsledně v ten rozum, že souhlas se čtením protokolu o výslechu svědka (spoluobviněného) nebo znaleckého posudku odvolati nelze (rozh. č. 591, 1680 sb. n. s.). Za všech okolností jest však míti na paměti jednak, že důvod zmatku podle č. 5 § 344 tr. ř. přichází tu v úvahu vesměs jen tehdy, je-li zjevno, že zamítnutím návrhu stěžovatelova (nebo nedbáním jeho odporu) porotní soud porušil nebo nespřímně použil na úkor stěžovatelův některého zákonného předpisu nebo zásady řízení, jichž dbáti velí podstata řízení, zabezpečujícího obhajobu, jednak, že důvody zmatečnosti, uvedené pod č. 3—6 § 344 tr. ř., tedy ani důvod zmatku podle č. 5 téhož § nelze podle jeho předposledního odstavce uplatňovati ve prospěch obžalovaného, je-li nepochybně zjevno, že případné porušení formy nemohlo míti na rozhodnutí vliv obžalovanému nepříznivý. Toho je si patrně vědoma i stěžovatelka, proto se snaží dovoditi ve zmateční stížnosti nejen, že posudek, o nějž jde, je v přímém rozporu s ustanovením § 134 tr. ř., nýbrž zejména též, že jeho čtení mělo značný, ba rozhodující vliv na rozhodnutí porotního soudu (správně na kladné odpovědi porotců k I. a II. hlavní otázce na zločin vraždy prosté a na přestupek podvodu). Než ani v tomto směru nelze zmateční stížnosti přiznati oprávnění.

Soudní znalci lékaři, o jichž posudek jde, byli podle spisů za přípravného řízení pověřeni vyšetřením duševního stavu obžalované (§ 134 tr. ř.). Pokud jde o tuto otázku, vyzněl jejich posudek v celkový konečný závěr, že duševní stav obžalované je normální a že poruchy duševní nebylo u ní ani v době, kdy spáchala trestný čin, že žádným chorobným porušením nebyly zrušeny ani funkce, které podmiňují přičetnost, že tu v době činu nebylo ani porušení vědomí nebo jiné poruchy duševní a že posléze obžalovaná není ani mdlého rozumu ani nespáchala trestný čin v prudkém hnutí mysli. Tuto část znaleckého posudku, jejíž celkovým smyslem znalci prohlásili mimo jiné, že u obžalované nezjistili žádnou z oněch poruch duševních, které by vylučovaly ať již trvale neb aspoň přechodně, pokud totiž jde o dobu skutku, její přičetnost (§ 2 písm. a), b) a c), tr. zák.), zmateční stížnost vůbec nenapadá, nedovozuje zejména, že je posudek také v těchto bodech v rozporu s ustanovením § 134 tr. ř., jí ostantě jen zcela všeobecně tvrzeném, aniž vytýká, že tato část posudku jest stížena některou z vad nebo některým z nedostatků, vytčených v §§ 125, 126 tr. ř. v doslovu zákona ze dne 1. července 1927, č. 107 sb. z. a n. Lze sice připustiti, že se v posudku vyskytují některé věty, jež charakterisuje zmateční stížnost nikoli nepřipadně v ten rozum, že se v nich znalci obírají daleko více úmyslem obžalované a okolnostmi přitěžujícími než otázkou, zda byla obžalovaná v době činu přičetnou či nikoli, že znalci usuzují v posudku přímo o vině obžalované, posuzují dokonce i věrohodnost svědků, kteří vypovídali v její prospěch, a pronášejí úsudek o tom, zda to které svě-

dectví má nějaký význam, či je bezvýznamné. Než zmateční stížnost ani tu opět netvrdí, ani ovšem není s to důvodně tvrditi, že by tyto projevy znalců, byť snad některými z nich byly překročeny hranice úkolu vytčeného znalcům, činily vadným podle §§ 125, 126 tr. ř. posudek vůbec a onu shora nastíněnou stěžejní jeho část zvlášť. Dále sluší uvážiti, že vlastnímu nálezu a posudku předeslali znalci velmi obsáhlý a podrobný výpis z trestních spisů, v němž jsou, jakž zdůrazniti sluší, naprosto přesně a zcela objektivně reprodukovány veškeré podstatné výsledky dosavadního řízení, ze srovnání těchto údajů výpisu s oněmi větami posudku, nad nimiž se pozastavuje zmateční stížnost, vychází pak na jevo jednak, že tyto úsudky soudních znalců jsou věcně plně oprávněny, zejména však, že vylíčený postup byl přivoděn patrně jen tím, že se znalci snažili splniti úkol, vytčený znalcům, vyšetřujícím duševní stav obžalovaného, předpisem druhého odstavce § 134 tr. ř., podle něhož jest znalcům podati zprávu o výsledku svých pozorování a sestaviti všechny skutečnosti, mající vliv na posouzení duševního stavu a stavu mysli obviněného, zkoumati je podle jejich významu jak jednotlivě tak v souvislosti a vysloviti se o všech otázkách sem spadajících nejen podle svého vlastního pozorování, nýbrž i podle spisů. Hlavně však padá na váhu, že výpis pořízen byl znalci vesměs z takových součástí trestních spisů, které se bezvýjimečně dostaly při hlavním přelíčení na vědomost porotců přímo buď tím, že někteří svědkové byli o skutečnostech, jimi v řízení přípravném potvrzených, slyšení znovu osobně, nebo že protokoly o výsledku jiných svědků z řízení přípravného byly čteny podle § 252 čís. 4 tr. ř., ostatní listiny pak podle druhého odstavce téhož §. Již z toho důvodu nelze přisvědčiti znateční stížnosti, pokud tvrdí, že čtení posudku mělo vliv na rozhodnutí porotního soudu, správně poroty. Kromě toho spatřuje však sama zmateční stížnost jediný ostatně jen nepřímý doklad oprávněnosti tohoto svého tvrzení zřejmě neprávem v tom, že porotci uznali obžalovanou vinnou zločinem vraždy, ač prý nebylo prokázáno, že dítě bylo v době, kdy je obžalovaná ponořila do vody, živé. Zmateční stížnost dovolává se v tom směru posudku soudních znalců lékařů, kteří předsevzali pitvu mrtvolu, a poukazuje k tomu, že znalci nezjistili, zejména na plicích, ani jedinou objektivní známku utopení neb udušení, že pitevní nález je v tom směru naprosto negativní a že je tím plně dokázáno, že dítě bylo v době, kdy je obžalovaná ponořila do vody, již mrtvé. Zmateční stížnost však přehlíží nebo dokonce zamlčuje nanejvýš důležitou skutečnost, zjevnou z nálezu, že mrtvola dítěte byla v době pitvy již v pokročilém stavu hniloby, a že se znalci vyslovili v posudku sice v ten rozum, že jim pro pokročilou hnilobu není možno vysloviti se s určitostí o příčině smrti, zároveň však označili jako pravděpodobné, že dítě zemřelo smrtí nepřírozenou, patrně utopením, (udušením). Podle téhož posudku přišlo dítě na svět úplně vyvinuté, bylo normální velikosti a bylo nějaký čas, po několik dní živo. Než ani jinak nevyšlo za trestního řízení na jevo nic, co by nasvědčovalo pravdivosti tvrzení zmateční stížnosti, že dítě bylo v době činu obžalované již mrtvé. Zejména netvrdila to ani obžalovaná, která ještě při hlavním přelíčení na příslušnou otázku odpověděla, že chtěla

dítě utopiti, poněvadž nevěděla, co má dělat, a že neví, zda dítě bylo před tím, než je dala do vody, živé. Za tohoto stavu věci nabyla okolnost, zda dítě bylo v době činu živé neb mrtvé, povahy skutečnosti, kterou zjistiti bylo výhradně úkolem porotců (§§ 313, 326 tr. ř.).

Jako důvod zmatku podle čís. 5 § 344 tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost neprávem i důvod zmatečnosti podle čís. 6 téhož § proto, že porotcům nebyla porotním soudem dána obhájcem navržená dodatková otázka ve smyslu § 2 písm. g) tr. zák. Zakládá porušení předpisu § 319 tr. ř., jež spatřuje zmateční stížnost v tom, že porotní soud zamítl obhájcův návrh na řečenou otázku, důvod zmatku podle čís. 6 § 344 tr. ř. jen tehdy, nedal-li porotní soud porotcům dodatkovou otázku přes to, že k tomu byl za splněných zákonných předpokladů povinen. Jedním z těchto předpokladů jest však, by se onen stav, skutečnost, jichž tvrzení ve smyslu § 319 tr. ř. přichází v úvahu, hodily pod právní pojem, o němž má dotyčná otázka býti dána. V souzeném případě byla by tudíž povinnost, dáti porotcům otázku navrhovanou obhájcem, vzešla pro porotní soud jen tehdy, kdyby tvrzené okolnosti byly poukazovaly u obžalované na stav neodolatelného donucení ve smyslu, který tomuto zákonnému pojmu přísluší a jehož se mu, an není přesněji v zákoně vymezen, dostává důsledně zejména v judikatuře zrušovacího soudu. Neodolatelné donucení (stav nouze) ve smyslu § 2. písm. g) tr. zák. přichází podle judikatury v úvahu jen tehdy, jednal-li pachatel pod dojmem přítomného bezprostředně hrozícího nebezpečí, které bylo jedinou pohnutkou spáchání činu a jemuž nebylo lze uniknouti jinak než právě spácháním činu trestného, při čemž se ještě dále předpokládá jednak, že pachatel neměl právní povinnost snášeti hrozící škodu, jednak že hodnota obětovaného statku není nepoměrně vyšší než hodnota statku, o jehož záchranu se pachateli jedná. Na stav neodolatelného donucení ve smyslu tohoto výkladu nepoukazují okolnosti, jichž se dovolává zmateční stížnost, že se totiž obžalovaná hájila hladem a nouzí a že toto její tvrzení bylo prokázáno okolnostmi, jež vyšly na jevo za trestního řízení. Aniž je třeba zabývat se podrobně touto obhajobou obžalované, stačí připomenouti skutečnost, která vyšla podle záznamu jednacího protokolu při hlavním přelíčení na jevo přečtením sdělení zemské porodnice a ústavu pro péči o dítě v Praze, podle něhož měla obžalovaná jako každá svobodná, do Čech příslušná žena, která slehne v zemské porodnici, právo jíti s dítětem po propuštění z porodnice do zemského ústavu pro péči o dítě, kde mohla dítě odkojiti, načež by bylo dítě na účet zemského fondu vydáno do péče venkovských pěstounů, kde mohlo zůstat až do dosaženého šestého roku. Obžalovaná sama udala, slyšena byvši dne 11. srpna 1928 v řízení přípravném i při hlavním přelíčení, že i lidé ještě před tím, než jela do Prahy do porodnice, radili, by jela do zemského ústavu, že to tam bude míti lepší, poněvadž tam bude moci nechat dítě, nemůže-li je vzíti s sebou, a při svém výslechu podle § 220 tr. ř. uvedla výslovně nejen, že jí bylo nabízeno, že může zůstat v porodnici, nýbrž dále též, že věděla, že může zůstat s děckem v porodnici a v ústavu pro péči o dítě.